

jako by ležela na jeho životě. Takovým dojmem působila na mne skoro vždycky jeho tvorba, která jest plna mocných a někdy úchvatných rozběhů, ale málokdy dostupuje uzavřeného, cele harmonického a vykoupeného útvaru uměleckého a básnického. Skoro vždy lpí na ní cosi temně zemitého; jakási apriorní dogmaticčnost, theoretická jednostrannost a dialektická úmyslnost jako by mu bránily, aby se nedal nikdy zcela unést čistým názorem a ryzí intuicí básnickou. Často byl příliš visionářem, aby mohl být plně básníkem; častěji ještě nenávidným rétořem, mstivým prorokem, jízlivým propagátorem, aby mohl být celým a dokonalým umělcem.

Rabelais: Hrůzyplný život velikého Gargantuy, otce Pantagruelova, slože vř kdysi panem Alkofribasem, filosofem quintessence

Nákladem Ant. Reisovým, výpravou Brunnerovou a společnou prací pěti českých romanistů, české Thelémy, pp. Jana Čárta, dra Fr. Kamaryta, Stan. Malce, Jos. Rejka, Karla Šafáře, přispěním veršovníckého umění páně J. Munkova a filologické vědy p. Haškovcovy dostává se na veřejnost dokonalý a pěkně vydaný překlad renesančního veledíla Rabelaisova, překlad, který slouží ke cti všem zúčastněným umělcům i učencům. Methoda široké a radostné spolupráce a spolutorby, kterou zde nastoupil po prvé hlouček českých moderních filologů, zdá se mně být opravdu způsobila, aby byly zdárně rozřešeny úlohy tak obtížné a nesnadné, jako jest překlad díla Rabelaisova, plného výšin i nížin, moudrosti i pošetilosti, věčné poesie i jalových časových narážek a her slovných, ducha, vtípu, rozmaru, síly i oplzlosti, širého jako vzkypělá jarní řeka, která vystupuje často z břehů a unáší s sebou vedle nejlepší a nejurodnější prstí i písek a štěrky. Co zvláště cením na díle pp. překladatelů, jest, že při vši věrnosti a při vši filologické erudici vedli si v pravý čas i tvořivě a dovedli spojit velmi dobře vědeckou věrnost s uměleckou volností; tak dostává se nám překladu, jenž působí ne jako těžká práce hmotné spoutanosti, nýbrž jako tvůrčí dílo volného uměleckého vzletu. Jest si přáti, aby jmenovaná družina nestanula v půli cesty, nýbrž dala nám co nejdříve Rabelaise celého. — Komu jest třeba k Rabelaisovi a právě k posledním kapitolám této první knihy jeho románu o Gargantuovi a Pantagruelovi úvodu literárně historického a filosofického, tomu buď z české literatury doporučena pěkná studie Prokopa M. Haškovce „Rabelaisova pohádka renesance“ v České mysli (ročník IX., sešit 2. a 3.).

Případ Siebenscheinův

byl v některých listech, jak jsem se dílem doslechl, dílem sám dočetl, předmětem rozčepýřených poznámek, gloss a někde i úšklebků a útoků na Novinu: vyrovnávám se s ním tedy dnes otevřeně a jasně, poněvadž nenávidím všeho tušování a křídování a neměl jsem k němu nikdy příčiny. Čtenáři vědí, o čem jde: p. Siebenschein přiznal již, že několik vět z úvodu k jeho referátu o „Staviteli Solnessovi“ jest volný překlad nebo parafráze z Babovy studie „Cesty k dramatu“, a vyložil tento nemilý případ omylem, jehož se prý stal obětí. Výklad tento pokládám za pravdě-

podobný a mám k tomu tím větší mravní právo, čím méně proto p. Siebenscheina omlouvám: p. Siebenschein jest vinen po mém soudu lehkomyšlností nebo nedbalostí a jeho omluva spěchem je nepřipustná a nedostatečná. Ale přesto, soudím, nejde v tomto případě o nic většího než právě o omyl z lehkomyšlnosti nebo povrečnosti: opisovati slovo za slovem nebo větu za větou, této dětinské prostoduchosti může se dopustiti jen člověk na hlavu padlý — a tím nepokládají p. Siebenscheina ani jeho nepřítelé. Kdo chce opravdu literárně loupiti nebo krásti, nepovede si tímto naivně dětinským způsobem, povede si rafinovaněji a zamete po sobě stopu tím způsobem, že vezme věc, ale změní slovo. Praví literární lupičové, a lupičové v literatuře a v umění *jiné* nebezpeční, jsou ne ti, kdož berou slova, řádky, fráze a věty, slovem literární *hmotu*, nýbrž ti, kdož odkoukávají *ducha*, smysl, rytmus, intonaci, vnitřní ráz, vůni a výraz a padělají je v jiné látce. Takovému lupiči nedokážeš juxtaposicí před soudním tribunálem, že něco uzmul, poněvadž nic neopsal slovně, a přece oloupil víc svou obět, než kdyby z ní opsal celé stránky. V tomto smyslu jsou neoriginální na př. některé stránky p. Karáskovy, Martenovy nebo Procházkovy, poněvadž padělají paradoxní gracie a ironii Wildovu nebo smyslnou melancholii Péladanovu nebo názorně naléhavou obrazovou metodu Barbeye d'Aurevilly. Ale ovšem to přesahuje obzor, rozum, znalost a soudnost naší literární policie, a proto ticho po vlastech. Jako každá špatná a zbabělá policie chytá i naše literární policie občas s bramarbášskou pózou a s rámusivým halasem přestupníky nejmenší: jest to velmi pohodlné a získává si tak lacino pozlátkovou svatozář na svou krátkozrakou tupou leb; opravdovým škůdcům dovede se zato velmi uctivě vyhnout a žít s nimi po případě i v tiché přátelské shodě, neboť soudit je a trestat je, k tomu schází jí i síla i odvaha. Opakuji znova s klidem: svou lehkomyšlností nepoškodil p. Siebenschein ani české literatury ani některého určitého literáta, nýbrž jen a jen — sebe. A odpykal si a odpyká si ještě svou nedbalost nad všecku slušnou a spravedlivou míru.

Naproti tomu jsou v nejbližší minulosti případy literárních přečinů mnohem závažnějších, které opravdu poškodily literaturu i obecnost, pro něž nenašla ani rozhorlení, ani odsudku, ani sarkasmu naše t. zv. literární veřejnost, ačkoli po nich přímo volaly. Aby bylo jasno, o čem mluvím: Arnošt Procházka přeložil Browningovu báseň „Na balkoně“ tak ničemně, že by ji měli dávat číst trestancům, kteří si chtějí zkrátit žalář, a počítat jim každý den té čestby za dva dny samovazby. Byli lidé, kteří si koupili knížku p. Procházkovu, snažili se číst ji, ale odhodili ji zoufalí a přísahali, že nikdy nevezmou od Browninga do rukou ani řádky. Pan dr. Fr. Chudoba ukázal v III. čísle Noviny, že pan Procházka neporozuměl celé řadě míst ani jazykově a překládal nesmysly — ani nemluvic o básnických a uměleckých problémech překladatelských —, slovem, že jeho překlad z Browninga jest bezcenná literární trivialita hors concours. A česká literární veřejnost? Nic, ani slova, ani špitnutí; nic, jako by se nechumelilo. Chodila kolem škůdce tiše v bačkorách. A nalezl se dokonce člověk, který nedávno ve feuilletoně denního listu v jakémsi příležitostném článku k Browningovým stým narozeninám napsal s klidnou drzostí, že „Na balkoně“ přeložil krásně Arnošt Procházka...

Ovšem: p. Arnošt Procházka má ke svým službám revui, kde vychrlí na každého, kdo vzbudil jeho nelibost, proudy své nejkálnější a nejláživější výmluvnosti.

A přece jest jisto, že Procházka prohřešil se svým překladem těžce na Browninga

govi i na české literatuře: ne-li znemožnil, alespoň velmi ztížil pro nejbližší dobu nový dobrý překlad dramatické básně Browningovy, neboť pochybuji, že někdo vydá zítra po druhé tutéž knihu.

Ale toho statečná literární policie česká nevidí a vidět nesmí, je-li jí její kůže drahá. A tak bude i nadále s líčenou důležitostí cedit komáry a s klidným svědomím polykat velbloudy.

Francis Jammes: Les Géorgiques chrétiennes

Básník, který jest právem ctěn jako jeden z knížat moderní poesie francouzské, vydává souborně sedm zpěvů své cyklické básně a podává jimi dílo své zralosti, plod doby, kdy „vous již běhli kolem jeho úsměvu“, jak praví sám v této knize. „Křesťanské Georgiky“ počínají se na konci léta, ve chvíli, kdy se žne obilí, a pokračují rytmicky s tokem dob a časů, aby vyčerpaly plně kruh celého roku, ale nezastavují se tu: pokračují a končí ve středu druhé zimy. V těchto sedmi zpěvích vyzpíval básník přisnou a zákonnou melodii letícího času, stojící země a krácejícího člověka; věčné divadlo půdy zraňované v tuhé práci člověkem a dávající mu za rány chleba; velikost bezejmenných reků selské epeje, oráčů, vinařů, pastýřů, lovců, jež tyčí před tebou v mocných antických siluetách, v pózách upomínajících na Michel Angela a jež provází od kolébky do hrobu nebo k oltáři; veliké a prosté jeviště polí, nebe, hor a strání; děje zároveň pathetické i důvěrné; realitu, legendu i didaktiku. Dech heroické tvůrčí pokory vane touto básní a před ním není nic malého a nic všedního: rozdmýchává ve všem oheň odvěké krásy a síly, vrací všemu ztracený slavnostní význam a smysl. Jammes jest stejně velký básník jako myslitel a křesťan; zná přírodu ne jako povrchní a domyšlivý amatér, ale jako pokorné dítě dílo svého loha-stvořitele, a co z ní vyčítá, jest moudrost stejně pokojná a slavná jako veliká a bezebřehá. Každý nejmenší předmět přírodní, každá travička a bylina účastní se tomuto posvěcenému a poučenému duchu v díle božské lásky a spásy a celá příroda stala se tu předsíní chrámovou nebo spíše předdvorem nebes. Jsou v jeho knize stránky, kde nevíš, čemu se více podívat, zda pozorovatelské pronikavosti a přesnosti jeho zraku nebo vzletu jeho obraznosti nebo líbezností jeho srdce zakotveného v nehlubších jistotách.

Právem cítí se všeobecně, že básníci jako Jammes dávají moderní poesii francouzské nový směr a že tvoří nové formy básnického citění i výrazu. Jammes jest veliký milenec skutečnosti, tohoto největšího zázraku boží lásky. Jsme zde na opačném pólu toho, co pokládá se posud u nás za moderní poesii francouzskou; jsme zde na tisíce mil vzdálení vši dekadence, všech perversit, všeho exotismu, vši misantropie romantické i naturalistické, všech Baudelairů, Mallarméů, Goncourtů. Na to upozornil zvláště důrazně a šťastně Paul Claudel, sám veliký básník a vášnivý křesťan jako Jammes, v obdivném článku, který věnoval v La Vie knize básníka podpyrenejského. „Společným znakem,“ píše Claudel, „všech spisovatelů, kteří se narodili na naší půdě po Revoluci, bylo to, co nazval Wagner ‚nespokojeností s tím, co jest‘. Jest třeba za každou cenu prechatí, unikati: do minulosti, do budoucnosti, v opium, do alkoholu, do neřesti, do snů, za moře, za život, ‚any where out of the world‘. Obraznost veršovců jest zaujata jen středověkem, Španělskem, Itálií, Indií, Čínou, Světlem antickým, budoucí Obcí. Goncourtové,

Huysmans uzavírají se do úzkých pokojíků, přeplněných bibleoty. Život se ‚prožívá‘ nebo ‚vydává‘. Zajímá-li se romanopisec o svět, který jej obklopuje, tož jen proto, aby jej maloval v nejděsnějších barvách, afektuje necitelnost k němu a odvrát od něho, v nichž cítíš mstivost co nejtrpčí. Všecko dílo civilisační snaží se proměnit co nejrychleji tvárnost země, zbaviti se toho, co jest, promluví minulost a přítomnost ve jméno snů a pokroku. A tu — ó zázraku! — zrodil se v koutě Francie básník dokonale spokojený svým osudem. Nesní o tom, aby odešel, aby opustil svou zem a svůj krb. Nejen že neopovrhne ničím z toho, co jej obklopuje, ale, jakmile otevře oči, cítí, že je jakoby překonán a zahanben tím úžasným zázrakem, jímž jest skutečnost.“

Grafický kabinet Jana Štence

Ve svém domě, v Salvatorské ulici č. 8, otevřel známý znatel a přítel grafiky kabinet, který bude seznamovati pravidelně obecenstvo s vybraným uměleckým dílem tohoto oboru a prostředkovati jeho prodej. Poněvadž celý podnik p. Štencův, jak se prezentuje, má ráz přísně umělecký, vzdálený všech tržních kompromisů, jest v něm vítati důležitého činitele v kulturním životě pražském, kterého jsme dávno postrádali a po němž jsme dávno toužili. Tento podnik bude vydávati i katalogy jednotlivých vynikajících grafiků, zde vystavujících, provázené reprodukcemi a články kritickými; leží před námi první z nich, věnovaný Maxi Švabinskému, a představuje se pěkně jak po stránce textové, tak po stránce reprodukční.

Poslední dvojitý sešit (8./9.) Volných směrů

jest velmi šťastný; věnován jest velikému francouzskému klasikovi sedmnáctého století, Nicolas Poussinovi, k němuž po jakémsi chladu v době malířského realismu nalezl si dnešek zase přístup a k němuž vzbudil v sobě zase pochopení, úctu a lásku — všecko to jen na svůj prospěch. Kult Poussinův oživuje ve Francii současně s kultem Racinovým, a není to jen pouhá pomíjivá móda novoklasická, co prošlapává si znova zarostlou stezku k těmto dvěma ušlechtilým chrámům umělecké i lidské a kulturní harmonie; úcta k oběma geniům, v podstatě své tolik si přibuzným, pramení z poznání, že jsou z těch výsostných, všelidsky platných zjevů, na nichž musí orientovati se umění každé doby, které nechce zahynouti v chaosu. Dvojitý sešit Volných směrů obsahuje vedle dvaceti dobrých reprodukcí děl mistrových i velmi pěknou, hluboko se prodírající kritickou stať p. Bohumila Kubišty, jenž za svého pobytu pařížského mnoho studoval velikého klasika a kopíroval i jeho „Orfea a Eurydiku“.

Philobiblon

služe nový měsíčník, věnovaný kultu krásné knihy české a všech otázek s ní souvisejících; rediguje a vydává jej básník Stanislav K. Neumann v Blžovicích n. Sv. u Brna. K jeho založení vedlo p. Neumanna přesvědčení, že „právě teď... česká bibliofilie potřebuje oddaného rytíře, obhájce a bojovníka, nestranný orgán obranný